
2023

ÜLEVAADE: TERVISHOIUTÖÖTAJATE PALGAD VALIMISPROGRAMMIDES

Kriisiuuringute Keskus

Mõtle ette, mõtle järele!

Tervishoiutöötajate palgatõusust on räägitud aastaid. Olukorras, kus inflatsioon Eestis oli 2022. aastal ligi 20%, mõjus aprillikuine tervishoiutöötajate palgatõus leevendusena. Tervishoiutöötajate palga kujundamine ei ole siiski muutunud – sektoris kehtib analoogselt teenindussektorile tunnitasu põhine lähenemine.

Näiteks hooldajate keskmine põhitunnipalk oli 2022. aasta märtsis 5,64 eurot, mis on vaid 5% kõrgem kui 2021. aastal; õdede ja ämmaemandate keskmine põhitunnipalk kasvas 2022. aasta lõpus vaid 7% ja arstide keskmine põhitunnipalk 6% (TAI, 2022).

Kriisiuuringute Keskus analüüsis 2023. aasta Riigikogu XV koosseisu valimiste eel Eesti erakondade valimisprogrammide poliitilisi lubadusi tervishoiutöötajate palgatõusu osas.

Valimisprogrammide analüüs annab ülevaate, milline on 2023. aasta Riigikogu valimistel osalevate erakondade programmiline nägemus tervishoiuvaldkonnas kui eesliini töötajate palkade tõstmiseks.

Loodame, et ülevaatest on kasu tervishoiuvaldkonnast huvituvale valijale, aga ka ajakirjanikele ning valimisdebatide juhtidele.

Esikaane fotod:

- eurokupüürid, Pexels: Philippine Peso Bill
- arst, Pexels: Anna Shvets

Ülevaate koostajad:

Hannes Nagel ja Anne-May Nagel (MTÜ Kriisiuuringute Keskus, 2023).

Ülevaate andmete kasutamisel palume viidata allikale järgmiselt:

KRUK. 2023. Ülevaade: tervishoiutöötajate palgad valimisprogrammides. Palgafond, (2).

ANALÜÜS

Analüüsisime 8 erakonna valimisprogramme seisuga 28. jaanuar 2023.

Järgnevalt esitame juhuslikus järjekorras kommenteeritud ülevaate erakondade lubadustest tervishoiutöötajate palgatõusu valdkonnas.

ERAKOND EESTI 200

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

Kehtestame eriõdedele väärika töötasu 2500 eurot kuus, et hea hariduse ja suure kogemusega eriõded jääksid Eesti tervishoidu.

(Eesti 200, 2023)

KOMMENTAAR

Erakonna valimislubaduseks on kehtestada vaid eriõdedele töötasu 2500 eurot, mida erakond peab väärika töötasuna piisavaks, et hea haridusega ja suure kogemusega spetsialistid jääksid Eestisse. Samas ei selgu valimisprogrammist, kas väärika töötasu kehtestamine katab ka vähema kogemusega eriõdesid või saab see olema seotud tööstaažiga. Erakonna valimisprogrammis ei mainita teisi tervishoiusektori erialade palkade tõstmise vajadust.

ERAKOND PAREMPOOLSED

KOMMENTAAR

Erakond Parempoolsete Riigikogu valimisprogramm ei käsitle tervishoiutöötajate (arstid, õed, hooldajad jt) palkade teemat üldse (Parempoolsed, 2023).

ANALÜÜS

EESTI KONSERVATIIVNE RAHVAERAKOND

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

[...] loome tingimused, et Eestis hariduse saanud meedikud jääksid Eestisse.

(EKRE, 2023)

KOMMENTAAR

Konservatiivse Rahvaerakonna valimisprogrammist ei selgu täpsemalt kuidas ja milliseid tingimusi kavatsetakse luua, et Eestis hariduse saanud meedikud jääksid.

Samuti pole EKRE täpsustanud seda, keda peetakse medikute all silmas – kas kõiki tervishoiuvaldkonnas töötavaid spetsialiste või vaid teatud valdkonna esindajaid. Erakonna valimisprogramm tervishoiusektori töötajate palgateemat ehkki tingimuste loomise all saab kaudselt tõlgendada ka töötasude küsimusega tegelemist. Programmist ei selgu, et see oleks eesmärk.

ERAKOND ISAMAA

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

[...] vaatab kriitiliselt üle tervishoiutöötajate töökoormused ja tagab võimaluse õiglaseks sissetulekuks ning piisavaks puhkeajaks.

[...] jätkab kohalike omavalitsuste toetamist sotsiaalteenuste arendamisel ja pakkumisel ning toetab valdkonna töötajate pädevuse tõstmist ja palgakasvu.

(Isamaa, 2023: 24-25)

ANALÜÜS

KOMMENTAAR

Erakond Isamaa valimisprogrammis lubatakse ebamääraselt toetada tervishoiutöötajate palgakasvu, ent erakonnal puudub selge nägemus sellest, milline peaks olema tervishoiusektoris töötavate isikute palgamäär ühiskonnas.

KESKERAKOND

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

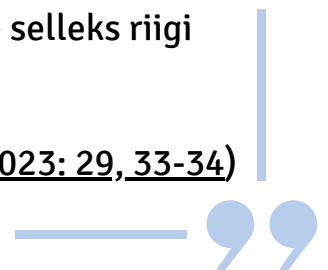

Võrdsustada sotsiaalvaldkonna hooldustöötajate palk tervishoiuasutustes töötavate hooldajate palgaga.

[...] Meie arstidele, õdedele ning teistele tervishoiusektoris töötavatele inimestele tuleb tagada konkurentsivõimeline palk ning kaasaegsed töötingimused. Hoida arstide, õdede ja teiste meditsiinitöötajate palk konkurentsivõimelisena, et ennetada nende lahkumist teistesse riikidesse ning motiveerida juba lahkunud tervishoiutöötajaid Eestisse naasma.

[...] Luua regionaalseid toetusmeetmeid, mille abil aitame tervishoiutöötajaid elama ja töötama maapiirkondadesse. Rakendame selleks riigi toel ehitatavaid üürimaju.

(Keskerakond, 2023: 29, 33-34)

KOMMENTAAR

Kuigi erakond lubab võrdsustada sotsiaalvaldkonna hooldustöötajate palga tervishoiuasutuses töötavate hooldajate palgaga, puudub erakonnal selge nägemus sellest, milline peaks olema hooldustöötajate palgamäär ühiskonnas.

ANALÜÜS

Samal ajal viitab valimisprogramm konkurentsivõimelise palga maksmise vajadusele – juhul kui hooldajaid peetakse laiema tervishoiusektoris töötava inimese all silmas, et ennetada nende lahkumist välismaale.

Lisaks tuuakse esile vajadust luua regionaalseid toetusmeetmeid, ilma neid lahti selgitamata – nii võib see tähendada nt ühekordset kolimistoetust riigi toel ehitatavasse üürimajja, mida Keskerakond mainib oma valimisprogrammis.

SOTSIAALDEMOKRAADID

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

Peame targalt ja hästi hoidma ning toetama oma tervishoiupersonali, kellest sõltub ravi kättesaadavus ja kvaliteet. Muudame Eestis töötamise atraktiivseks kõigile tervishoiuspetsialistidele, selleks tugevdame sotsiaaldialoogi haiglates ja tervishoiusektoris. [...] Vähendame hooldustöötajate töökoormust ning lepime kokku hooldustöötajate miinimumpalga.

(SDE, 2023: 19)

KOMMENTAAR

Valimisprogrammist ei selgu, mida peetakse silmas tervishoiupersonali targalt ja hästi hoidmise all. Erakonna nägemus atraktiivsemast töötamise keskkonnast väljendub valimisprogrammis sotsiaaldialoogist haiglates ja tervishoiusektoris, mille tähendust ei ole avatud.

Selgusetu jääb see, kelle vahel peaks sotsiaaldialoog toimuma – ning millist kasu ja motivatsiooni peaks see pakkuma töötajale?

Lisaks ei selgu valimisprogrammist, kuidas erakond kavatseb vähendada hooldustöötajate koormust.

ANALÜÜS

Samas lubab erakond kokku leppida hooldustöötajaid silmas pidades vaid miinimumpalgas. Teiste tervishoiutöötajate palkade tõstmist erakond oma valimisprogrammis ei käsitle.

ERAKOND ROHELISED

Väljavõtte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

Lisaraha peaks eelkõige minema ennetusse, et lisada tervelt elatud aastaid, esmatasandile ehk perearstidele, teadustulemuste kiiremasse rakendamisse ja taastus- ning järelravisse, et arstide heast tööst võimalikult palju kasu oleks. Ravijärjekordade lühendamiseks tuleb lisaks üleriigilisele e-registratuurile tõsta tervishoiukulutuste osakaalu, tagada arstide-õdede järelkasv, parandada perearstide rahastust, laiendada e-konsultatsioonide võimalusi ja pikendada arstikeskuste vastuvõtuaegu, reguleerides õdede ja perearstide külastusaegade katvust. Lisaks peaks eriarsti juurde mitteilmumisel rakendada topeltvisiiditasusid, vältimaks olukordi, kus spetsialistide aega ei kasutata otstarbekohaselt.

(Rohelised, 2023)

KOMMENTAAR

Erakonna valimisprogramm tõstab esile lisaraha suunamise vajadust tervishoiusektoris nimetades ära ka prioriteedid (ennetus, perearstid taastus- ja järelravi) ning vajadust parandada perearstide rahastust.

Samas ei selgu valimisprogrammist, kas lisaraha suunamine puudutab ka tervishoiusektori töötajate palgamäärasid.

ANALÜÜS

Eraldi esiletõstmist väärIB erakonna ettepanek eriarsti juurde mitteilmumiste vähendamiseks.

Kuigi erakond Roheliste valimisprogrammis on mitmeid mõtteid, ei ole neid esitatud veenvate valimislubadustena, mida kindlasti soovitakse realiseerida.

REFORMIERAKOND

Väljavõte erakonna 2023. aasta valimisprogrammist:

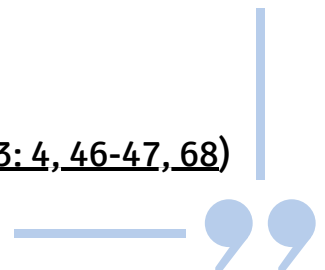
Tõstame politseinike, päästjate ja tervishoiutöötajate palku, sest nemad on kriiside eesliinil.

[...] Motiveerime õdesid töötama ka vähem populaarsetes piirkondades, tagades neile ühekordse lähtetoetuse, nagu praegu juba on olemas arstidel. Võimaldame perearsti lähtetoetust ka kogenud arstidele, kes soovivad teha karjääripöörde ja hakata perearstiks.

[...] Hoiame tervishoiutöötajaid, tagades neile väärilise töötasu, eeskätt valdkondades, kus on suur spetsialistide puudus. Suurendame märkimisväär (NB! Reformierakond, 2023: 47)

[...] Tegeleme tervishoiutöötajate vähesusega.

(Reformierakond, 2023: 4, 46-47, 68)

KOMMENTAAR

Ehkki Reformierakond rõhutab tervishoiutöötajaid kui eesliini töötajaid, kõlab valimislubadus ebamääraselt – lubatakse küll väärilist töötasu, ent samas puudub nägemus sellest, milline peaks olema tervishoiusektoris väärikas töötasu.

ANALÜÜS

Erakond lubab motiveerida õdesid töötama ka vähem populaarsetes piirkondades, ent valimisprogrammist ei selgu, mida peetakse silmas vähem populaarse piirkonna ja motivatsiooni all. Nii võib see tähendada näiteks Karksi-Nuiat kui ükskõik millist teist paika Eestis väljaspool Tallinna ja Tartut, kus paiknevad Eesti suurimad tervishoiukeskused.

Valimislubadus toetada kogenud arste ümber asuma perearstiks võib küll lahendada teatud ulatuses probleemi perearstide valdkonnas, ent samal ajal ohustaks teisi erialasid ja suurendada sealseid ravijärjekordasid.

Ka kipub valimislubadus minema vastuollu erakonna teise valimislubadusega, milles toonitatakse vajadust hoida tervishoiutöötajaid, aga ka valdkondi, kus on suur spetsialistide puudus.

Samuti vajab esile toomist Reformierakonna tervishoiusektori palgatõusu puudutavad valimislubaduste esitamise viis – need on esitatud kordustena eri lehekülgedel, kusjuures vähemalt ühes kohas katkeb lause poole pealt ning toimub üleminek järgmise teema peale, mis annab märku sellest, et 2023. aasta Riigikogu valimiste tarbeks koostatud dokumenti on tehtud kiirustades (nt lk 47).

ANALÜÜS

Joonis 1: Tervishoiutöötajate palgatõusu käsitus valimisprogrammides

Joonisest 1 lähtub, et programmides on parteidest täpsemalt tervishoiutöötajate palgatõusu võimaldamist kirjeldanud pigem Sotsiaaldemokraatlik erakond ja erakond Eesti 200. Lakooniliselt palkade tõstmise vajadusest kõnelevad rohkem parempoolsed ja tsentristlikud erakonnad. Samal ajal erineb tervishoiutöötaja käsitus erakondade lõikes märkimisväärselt.

Kaheksa erakonna valimisprogrammide tervishoiutöötajate palgatõusu puudutavate valimislubaduste analüüsis ilmnes, et kaks erakonda ei käsitle teemat üldse. Vaid kaks erakonda omavad selget nägemust sellest, milline peaks olema (teatud) tervishoiutöötajate palgatase.

Kui parempoolsed erakonnad lubavad ebamäärast ja selge nägemuseta palgatõusu tervishoiutöötajatele, mis sarnaneb Keskerakonna selgituseta konkurentsivõimelise palga lubadusele, siis erakond Rohelised peavad silmas vaid perearste ja Sotsiaaldemokraadid hooldustöötajaid. Neist viimase puhul lubatakse hooldustöötajatele miinimumpalga kehtestamist. Seevastu erakond Eesti 200 lubab ainsa erakonnana konkreetset palka 2500 euro ulatuses vaid eriõdedele.

Tervishoiupersonali motivatsiooni ja valdkonna jätkusuutlikkust silmas pidades on oluline, et erakonnad omavad selget nägemust, sest tervishoiutöötajad on eesliinitöötajad, kelle palgatõusu poleemikat on aastaid käsitletud tulekustutusmeetodil ehk ilma sisulise lahenduseta – kui inimeste rahulolematus on liialt suureks läinud, võetakse palgaküsimus taaskord päevakorda.

Viimati oli päevakorras nt õdede streik 2021. aastal COVID-19 pandeemia ajal, kui kollektiivlepingut peeti ebaõnnestunuks – põhjuseks ikka ja jälle töökoormuse ja tasu omavahelise kooskõla puudumine (Kask, 2021).

KÜSIMUSED VALIJALE

- Kas erakond on kajastanud tervishoiutöötajate palgatõusu oma valimisprogrammis?
- Kellena defineerib erakond tervishoiutöötajat?
- Kui selge on erakonna lubadus palgatõusu osas?
- Mida lubatakse tervishoiuvaldkonnas töötavatele inimestele – kas ebamäärast palgatõusu, konkurentsivõimelist palka või konkreetset arusaadavat töötasu omapoolse panuse eest Eesti elanike tervise ja heaolu tagamisel?

ALLIKAD

- [Anon.], 2023. Eesti Keskerakond: valimisplatvorm Riigikogu XV koosseisu valimistel, Keskerakond, 28.01.2023. Leitav: <https://web.archive.org/web/20230125082848/https://www.keskerakond.ee/files/valimisplatvorm3.pdf> (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Eestluse elujõud: Isamaa valimisprogramm 2023. Isamaa, 28.01.2023. Leitav: <https://web.archive.org/web/20230128174941/https://isamaa.ee/iwp/wp-content/uploads/2023/01/Isamaa-PROGRAMM-RK2023-pikk-02.pdf> (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. SDE programm 2023. aasta Riigikogu valimistel – Tugev Eesti: Toimetulek on julgeolek! SDE, 28.01.2023. Leitav: https://web.archive.org/web/20230128175022/https://valimised.sotsid.ee/wp-content/uploads/2023/01/SDE-2023-programm_A4.pdf (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Reformierakonna valimisprogramm 2023: Kindlates Kätes Eesti. Reformierakond, 28.01.2023. Leitav: https://web.archive.org/web/20230128174916/https://reform.ee/riigikogu-valimised-2023/wp-content/uploads/2023/01/Reformierakond_Kindlates-kates-Eesti_programmiraamat_DIGI.pdf (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna 2023. aasta Riigikogu valimiste programm. EKRE, 28.01.2023. Leitav: http://web.archive.org/screenshot/https://ekre.ee/ekre_2023_aasta_riigikogu_valimiste_programm (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Programm Riigikogu valimised 2023: Kõikide võimaluste Eesti, Eesti 200, 28.01.2023. Leitav: <https://web.archive.org/web/20230128060421/https://www.eesti200.ee/programm> (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Programm 2023: Roheline energia, tark areng. Eestimaa Rohelised, 28.01.2023. Leitav: <https://web.archive.org/web/20230128174208/https://rohelised.ee/programm> (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Parempoolsete põhiseisukohad Riigikogu valimistel. Parempoolsed, 28.01.2023. Leitav: <https://web.archive.org/web/20230128180139/https://parempoolsed.ee/riigikogu-valimised-2023/parempoolsete-pohiseisukohad-riigikogu-valimistel/> (kasutatud 28.01.2023).
- [Anon.], 2023. Fitch kinnitas Eesti reitingu kõrgel tasemel negatiivse väljavaatega. Postimees, 04.02.2023. Leitav: <https://majandus.postimees.ee/7705628/fitch-kinnitas-eesti-reitingu-korgel-tasemel-negatiivse-valjavaatega> (kasutatud 15.02.2023).
- Kask, T. 2021. Pikalt podisenud pada võib üle keeda – õdede liit kaalub streiki. Postimees, 22.07.2021. Leitav: <https://www.postimees.ee/7298257/pikalt-podisenud-pada-voib-ule-keeda-odede-liit-kaalub-streiki> (kasutatud 15.02.2023).
- TAI. 2022. Uuring: tervishoiutöötajate palk 2022. Tervise Arengu Instituut. Leitav: https://www.tai.ee/sites/default/files/2022-12/Tervishoiutootajate_palk_2022.pdf (kasutatud 15.02.2023).

Kriisiuuringute Keskus (KRUK) loodi 2022. aastal eesmärgiga populariseerida ja arendada kriisijuhtimise valdkonda ning algatada valdkondlikel teemadel ühiskondlikke debatte.

Viime läbi kriisijuhtimise alaseid uuringuid, mille tulemused kajastuvad nii erinevates ülevaadetes, raportites kui ka kodumaistes ja rahvusvahelistes eelretsenseeritud teadus- ja populaarteaduslikes artiklites.

Koostaja

MTÜ Kriisiuuringute Keskus

registrikood: 80606975

www.kruk.ee

info@kruk.ee

 [Kriisiuuringute Keskus](#)

Kriisiuuringute Keskus

Mõtle ette, mõtle järele!